

TEDARİK ZİNCİRLERİNDE İŞLETMELERİN KORUYUCU SORUMLULUKLARI YASASI

11 Haziran 2021'de Alman Federal Meclisi'nde kabul edilen Tedarik Zincirlerinde İşletmelerin Koruyucu Sorumlulukları Yasası 1 Ocak 2023'ten itibaren Almanya'da yerleşik ve kayıtlı işletmelere uygulanmaya başlanacaktır.

Yasanın içeriği ve ne anlama geldiği hususunda Federal Ekonomi Bakanlığı'na işletmeler tarafından yöneltilen sorular ve Bakanlığın yanıtlarından oluşan bir bilgilendirme aşağıda belirtilen kaynaklardan derlenerek tercüme edilmiştir.

Yasanın amacı

- Temel insan haklarını korumak, iyileştirmek ve özellikle çocuk işçi yasağını uygulamak.
- Çevre sorunlarından kaynaklı olarak insan hakları ihlallerine yol açan hususlar (örn. Atık zehir ile kirletilen sular) ve insan sağlığını korumak.

Almanya'da hangi şirketler için geçerlidir?

- 2023 itibarıyla: + 3.000 çalışan (900 Firma)
- 2024 itibarıyla: + 1.000 çalışan (4.800 Firma)
- Daha sonra diğer ölçeklerdeki firmalara uygulanabilirliği değerlendirilecektir.

En önemli düzenlemeler

1. Firmalar tedarik zincirinin tüm halkaları için sorumluluk üstlenir, sorumluluk tedarik zinciri içindeki konum, faaliyet ve iştirak durumuna göre belirlenir.

İşletmeler için kademelendirmedeki kriterler:

- İşletmeye has iş alanından kaynaklı,
- Direkt tedarikçilerden kaynaklı,
- Dolaylı tedarikçilerden kaynaklı,
- Ticari faaliyetin türü ve kapsamına göre,
- Şirketin bazı şartları ihlal eden tedarikçiye yaptırım uygulama,
- Beklenen tipik ihlallerin etki gücüne,
- Tedarikçi ihlalin oluşmasında işletmenin sebebiyet payı.

2. İşletmeler bir resmi daire tarafından denetlemeye tabi tutulacaktır.

- Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle (Federal Ekonomi ve İhracat Kontrol Dairesi) ve ikinci bir resmi daire tarafından yasalara göre hareket edildiği kontrol edecektir.
- Firma raporları denetleyecektir, şikayetleri takip ve gerektiğinde/özel durumlarda yaptırımlar uygulanacaktır.

3. Mağdurlar için daha fazla hak.

- İnsan hakları ihlallerinden doğacak mağduriyet konusunda bundan sonra sadece Almanya mahkemelerinde değil ayrıca Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle dairesinde de şikayette bulunabilir/dava açabilir.
- Alman sendikaları ve sivil toplum kuruluşlarınca, yurt dışından mağdurlar için Alman mahkemelerinde haklarını savunmak isteyen mağdurlara destek sunmaları müsaade edilmektedir.

4. Bir şirketin kendi iş alanında ve direkt tedarikçilerinde ne yapması gerekir?

- Şirketler hem kendi iş alanında hem de direkt tedarikçilerinde aşağıdaki önlemleri almalıdır:
  - ✚ İnsan haklarını koruyan ve saygı gösteren ilkesel açıklama oluşturulmalıdır.
  - ✚ Risk Analizi: İnsan haklarını olumsuz etkileşimlerin tespiti.
  - ✚ Risk Yönetimi (Önleyici ve iyileştirici tedbirler dahil): İnsan hakları üzerindeki potansiyel olumsuz etkileri önlemek için.
  - ✚ Şikayet yöntemi/mekanizması oluşturulmalıdır.
  - ✚ Şeffaf ve resmi raporlama.
- Şirketler kendi iş alanlarında, Almanya'da ihlalin sona ermesini sağlayacak acil önlemler almak zorundadır.
- Dolaylı tedarikçiler tarafından ihlal durumu oluştuğunda şirketler, eğer kısa süre içerisinde ihlalin durdurulmasını sağlayamaz ise derhal somut bir plan oluşturup ihlali minimize veya engelleyici eylemler oluşturmalı.

5. Şirketler dolaylı tedarikçiler ile ilgili ne yapmalı?

- Bu durumda, özen yükümlülüğü yalnızca şirket olası bir ihlalden haberdar olduğunda geçerlidir.
- Yapılması gerekenler:
  - ✚ Risk analizi,
  - ✚ Minimalize ve engelleme konsepti oluşturulmalı,
  - ✚ İhlal sorumlu dolaylı tedarikçi ile ilgili önleyici aksiyonlar alınmalı.

6. Tedarikçi zinciri kapsamında insan hakları ihlalleri durumunda şirketlerin sorumlulukları nedir?

- Kanun, herhangi bir yeni hukuki sorumluluk düzenlemesi oluşturmamaktadır. Alman ve yabancı hukuka göre hukuki sorumluluk uygulanmaya devam eder.

7. İş ilişkilerinin sonlandırılması gerekiyor mu?

- Kanun, direkt iş ilişkilerinin sonlandırılmasını hedeflememekte, daha ziyade, insan haklarını koruyan ve gözeten tedarikçilerde bu durumun kalıcı olarak yerleştirilmesini amaçlamaktadır.
- Şirketlerin görevi beraber çalıştıkları tedarikçilerin ülkesinde hukuki ve politik çerçeveyi değiştirmek olarak algılanmamalıdır.
- İş ilişkisinin sona erdirilmesi hususu, yalnızca ciddi bir insan hakları ihlali tespit edildiğinde ve belirlenen önlemler ile belli bir süre içinde bu giderilmediği takdirde geçerli olacaktır.
- Federal hükümet şirketlerin karşılaçıkları durumlarda onlara destek olacak tekliflerde bulunacaktır.

8. Yasa nasıl uygulanacaktır?

- Federal Ekonomi ve İhracat Kontrol Ofisi, yasaların etkin bir şekilde uygulanmasını garanti eder. Firmaların kontrolünün esas alınacağı yalın bir raporlama süreci oluşturulacaktır.
- Yasa ihlalleri için para cezaları mümkündür.
- Şirketler, ciddi ihlaller olması durumunda üç yıla kadar kamu alımlarından muaf tutulabilir.

Not: *Tedarik Zincirlerinde İşletmelerin Koruyucu Sorumlulukları Yasası notu, MAİB Almanya Temsilcisi Ahmet YILMAZ tarafından hazırlanmıştır.*

Kaynaklar

Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz (LkSG)

Drucksache 19/28649 - Deutscher Bundestag

<https://dserver.bundestag.de>btd>

<https://www.bmas.de/EN/Home/home.html>